

Nr 242

Av fröken **Elmén m. fl.**, om åtgärder i syfte att bringa upplysning angående äktenskapets juridik och ekonomi m. m.

Vid riksdagarna 1951 och 1953 har framlagts motioner (resp. II: 310 och II: 434) som syftar till att bringa upplysning i äktenskapets juridik och ekonomi samt föräldrarnas ansvar och barnets rättsliga ställning.

Vid första tillfället avstyrktes motionen i utskottet, dock reserverade sig sju ledamöter, och andra kammaren följde utskottsmajoriteten.

Andra gången motionen behandlades i beredningsutskottet tillstyrkte utskottsmajoriteten motionen, men andra kammaren gick på reservationen. Vid båda tillfällena har remissinstanserna tillstyrkt motionen.

Vid utskottsbehandling av denna fråga erinrades om att undervisningen i medborgarkunskap i skolorna liksom i det fria folkbildningsarbetet ägnar uppmärksamhet åt dessa frågor. Utskottet erinrade även om den av Husmodersföreningarnas riksförbund publicerade broschyren »Äktenskapets juridik och ekonomi», som till stor del innehöller vad motionärerna åsyftat.

Av debatterna i kammaren framgick dock att man vid båda tillfällena missförstått motionens syften. Ur 1953 års motion citeras följande, som alltjämt enligt vår mening äger aktualitet:

»Vid tillkomsten av nya giftermålsbalken uttalade lagberedningen bl. a.:

'I äktenskapet äger familjen sin grund, och på familjen vilar samhällsorganisationen.' Äktenskap, familjebildning och föräldraskap äro alltså faktorer, som ej blott gripa djupt in i den enskildes liv utan också äro av vital betydelse för samhället. Ur allmänt medborgerlig synpunkt kan det alltså ej vara likgiltigt, att antalet skilsmässor med alla de komplikationer, som föregå och följa på ett sådant steg, är statt i oavbruten ökning. 1951 förekommo 115 skilsmässor på etthundratusen invånare, vilket innebär en tredubbling sedan 1931 och mer än fördubbling sedan 1941. Skilsmäsoorsakerna äro av skiftande slag. Alkoholism, erotiska konflikter, ekonomiska misshälligheter torde vara de vanligaste. Men inför statistikens talande siffror torde man kunna påstå, att äktenskap numera oftare än förr ingås tanklöst och utan någon känsla av det ansvar familjebildningen medför. Att väcka och befordra en sådan ansvarskänsla torde vara en fråga på lång sikt, men grundläggande är i varje fall en viss kännedom om de rättigheter och förpliktelser av juridisk och ekonomisk art, som lagen stadgar beträffande äktenskap och föräldraskap och som finnas inskrivna i giftermålsbalken, ärvdabalken och föräldrabalken. Skilsmäsoadvokater förefalla att vara ense om att okunnigheten om dessa förhållanden genom-

gående är stor hos deras klienter, och ett sådant på erfarenhet grundat vittnesbörd kan icke gärna jävas. Är man, som fallet tycks ha varit inom beredningsutskottet, ense om att upplysning om hithörande frågor är önskvärd och samhälleligt viktig, kan det ej vara konsekvent att enbart lita till skolornas undervisning i medborgarkunskap, som kommer på ett tidigt stadium, och till det frivilliga folkbildningsarbetet. Den tidigare omnämnda broschyren om äktenskapets juridik och ekonomi har ej heller nått avsedd spridning. Den var dessutom en engångsföreteelse. Enskilda organisationers resurser räckta helt enkelt icke till för en omfattande och förlöpande verksamhet av detta slag. En upplysning, som så långt det är möjligt skall nå alla och som skall hållas aktuell från år till år, bör vare sig den meddelas genom film, radio, muntlig undervisning eller en broschyr erhålla statens stöd. Ej heller borde budgetära hänsyn utgöra ett hinder för åtgärder i hithörande syfte, då kostnaderna torde bli jämförelsevis blygsamma.»

Utöver ovan refererade synpunkter vill vi ytterligare framhålla följande.

Samhället — eller riksdagen — anser vi har skyldighet att informera medborgarna om de lagar, som stiftas och så djupt ingriper i medborgarens liv. Inte i första hand för att minska antalet skilsmässor utan för att mildra verkningarna av konflikter.

Vidare ifrågasättes om det inte för rättshjälpsanstalter och skilsmässoadvokater vore en hjälp att ha en framställning, som i lättfattlig och populär form och inte i för en vanlig medborgare svårbegripliga juridiska termer klargjorde förhållandena.

På grund härav hemställer vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om uppdrag åt lämplig myndighet att verkställa utredning om bästa sättet att bringa upplysning till såväl män som kvinnor i äktenskapets juridik och ekonomi samt föräldrarnas ansvar och barnets rättsliga ställning.

Stockholm den 26 januari 1955

Brita Elmén

Disa Västberg

Karin Wetterström

Gunnar Ericsson

Einar Rimmerfors

i Näs